

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Brno, Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Brno 19.5.2014

UKZUZ 037514/2014

Zpráva č. 8 oblastního odboru BRNO o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 12.5. - 18.5.2014

1. Počasí

Ve sledovaném období převládalo chladné zatažené počasí s dešťovými přeháňkami a deštěm trvalejšího charakteru. Intenzivní déšť způsobil zvýšení hladin řek zejména na severovýchodu území. Na některých místech Zlínského kraje dosahovala povodňová aktivita prvního a druhého stupně. Na většině území foukal silný, nárazový, severní vítr. Denní teploty 8 až 15 °C. Noční teploty 3 až 8 °C. Úhrn srážek za období se pohyboval v rozmezí 20 až 50 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Chladnější a deštivé počasí přispělo ke zlepšení vegetace obilnin, luskovin, okopanin, jetelovin. Dobře vegetují porosty kukuřice a slunečnice. U později setých slunečnic a kukuřic (právě vzcházejících) došlo k poškození prvních děložních lístků chladem a lokálními přizemními mrazíky. Jarní obilniny byly ošetřeny herbicidy a fungicidy. Některé časnější osevy krmné řepy byly markantně poničeny dřepčíky. V porostech raných brambor jsou prováděny závěrečné kultivační práce. V intenzivních jabloňových sadech se provádí opakované ošetření proti strupovitosti a padlí jabloň. Probíhá chemická ochrana proti původcům listových skvrnitostí u ozimých obilovin.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 37 – 59 BBCH)

Růstová fáze: objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý až konec metání: klas (lata) je celý viditelný

První výskyt pyknid **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** na listu F-1 byl pozorován na okrese Břeclav (Týnec, 12.5.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s výskytem pyknid na listové čepeli. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). Ošetřují se porosty při napadení vyšším než 12% rostlin. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí.

Při časném infekčním tlaku se doporučuje ošetření již od fáze BBCH 32. Jinak se fungicidní ošetření provádí při ohrožení od fáze BBCH 37 (objevení se posledního listu) až do fáze BBCH 51 (počátek metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet

ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** na listech byl zaznamenán na okrese Břeclav (Němčičky, Horní Bojanovice, 16.5.).

Všeobecně silný výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** na listech byl ve sledovaném období zjištěn na více lokalitách okresu Břeclav (Němčičky, Horní Bojanovice, Sedlec, Rakvice, Mikulov, Bulhary, Hustopeče, Lanžhot).

První výskyt **třásnokřídých (*Thysanoptera spp.*)** na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Spytihněv, 12.5.).

První výskyt larev **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** v klasech byl zjištěn v okrese Zlín (Spytihněv, 12.5.).

První výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Spytihněv, 12.5.), Břeclav (Horní Bojanovice, Němčičky, 15.5.). První výskyt vajíček zjištěn v okrese Vsetín (Kunovice, 12.5.).

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

PŠENICE JARNÍ (RF 25- 31 BBCH)

Růstová fáze: pátá odnož viditelná až fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm

První výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Hrušky, 12.5.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 39-61 BBCH)

Růstová fáze: fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý až počátek květu: první prašníky viditelné

První výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** na praporcových listech byl zjištěn v okrese Vsetín (Babice u Kelče, 12.5.).

Ohniskový střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Bílovice, 13.5.) a Břeclav (Boleradice, 16.5.).

První výskyt imag **třásnokřídých (*Thysanoptera spp.*)** na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 12.5.).

JEČMEN JARNÍ (RF 31-51 BBCH)

Růstová fáze: objevení 1. kolénka až počátek metání: špička klasu (laty) vystupuje z pochvy nebo ji proráží bočně

Na okrese Blansko (Šebetov, 12.5.) byl zjištěn lokálně silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou

rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnocení se provádí od růstové fáze 32 BBCH kdy se hodnotí napadení rostlin nebo ve fázi metání, kdy se hodnotí napadení listových pater. Práh škodlivosti je překročen při zjištění napadení více jak 25% rostlin ve fázi 32 BBCH nebo více jak 25% listového patra. Při zjištění překročení prahu škodlivosti se doporučuje provést chemické ošetření, které zároveň potlačuje výskyt ostatních původců chorob.

První výskyt **sít'ovitě skrvnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Lednice, 14.5.).

První výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl zjištěn na okrese Blansko (Bořitov, 14.5.).

KUKUŘICE SETÁ (RF 09-14 BBCH)

Růstová fáze: vzcházení až čtvrtý list vyvinutý

Poškození vzcházející kukuřice **chladem** bylo zjištěno na okrese Břeclav (Tvrdonice, Týnec, 13.5.).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 34-59 BBCH)

Růstová fáze: 4. Internodium viditelné až první korunní plátky viditelné, květy stále zavřené

První výskyt larev **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** na listech byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Chylice, 13.5.), Blansko (Klemov, 14.5.).

FAZOL OBECNÝ (RF 9-12BBCH)

Růstová fáze: vzcházení: klíček proniká nad povrch půdy až 2. pravý list vyvinutý (první pár listů)

Poškození prvních děložních listů **chladem** bylo zaznamenáno na okrese Břeclav (Hrušky, 12.5.).

OLEJNINY

MÁK SETÝ (RF 24-35 BBCH)

Růstová fáze: fáze 3. a 4. pravého listu až fáze růžice

První výskyt **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** na listech byl zjištěn v okrese Blansko (Bořitov, 14.5.).

První výskyt larev **mšice makové (*Aphis fabae*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Ostrožská Nová Ves, 13.5.).

SLUNEČNICE (RF 12-14 BBCH)

Růstová fáze: 2 listy (1. pár listů) vyvinutý až 4 listy (2. pár listů)

První výskyt okřídlených samiček a larev **mšice makové (*Aphis fabae*)** zaznamenán na okrese Blansko (Vážany u Boskovic, 12.5.) a okrese Břeclav (Horní Bojanovice, 16.5.).

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67-71 BBCH)

Růstová fáze: dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo až asi 10% šešulí dosáhlo druhově, resp. odrudově specifické velikosti

Lokálně střední výskyt larev **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** v šešulích byl zjištěn v okrese Břeclav (Němčičky, 13.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 15-41 BBCH)

Růstová fáze: vývin prvních listů až první rostliny v sousedních řádcích se dotýkají

Poškození nejmladších listů **chladem a přízemním mrazíkem** bylo zjištěno na okrese Břeclav (Lednice, Břeclav, 14.5.)

Na okrese Blansko (Bořitov, 14.5.) zjištěn a laboratorně potvrzen výskyt **virové čárkovitosti bramboru (*Potato virus Y – PVY*)**.

První výskyt imag **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** na listech byl zjištěn v okrese Vsetín (Kunovice, 12.5.). První výskyt vajíček zjištěn na okrese Břeclav (Němčičky, 13.5.), lokálně střední výskyt vajíček sledován na okrese Břeclav (Hrušky, 12.5.).
Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.
Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

ŘEPA OBECNÁ CUKROVKA (RF 14-31 BBCH)

Růstová fáze: 4 listy (2. pár listů) vyvinuté až počátek zapojování, listy pokrývají 10% povrchu půdy

První výskyt imag **mšice makové (*Aphis fabae*)** na listech byl zjištěn v okrese Blansko (Bořitov, 14.5.).

První výskyt vajíček **květilky řepné (*Pegomya hyoscyami*)** na spodní straně listů byl zaznamenán na okrese Blansko (Bořitov, 14.5.).

První výskyt imag **dřepčíka polního (*Phyllotreta undulata*)** byl zjištěn na okrese Břeclav (Lednice, 12.5.).

KRMNÁ ŘEPA (RF 14-19 BBCH)

Růstová fáze: 4 listy (2. pár listů) vyvinuté až 9 a více listů viditelných

První výskyt imag **květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*)** byl zjištěn na okrese Břeclav (Hrušky, 13.5.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 65-72 BBCH)

Růstová fáze: plný květ, nejméně 50% květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku až velikost plodu do 20 mm (velikost lískového ořechu)

První výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech byl zjištěn v okresech Zlín (Žlutava, 12.5.), Uherské Hradiště (Nedakonice, 13.5.), Břeclav (Němčičky, Hustopeče, 16.5.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní

růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně. Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5)7–10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí (využití krátkodobé předpovědi počasí). Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1–2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla šestý nebo další dny po předchozím ošetření.

Lokálně střední výskyt **padlí jabloně (*Podospaera leucotricha*)** na listech byl zaznamenán na okresech Blansko (Lysice, 12.5.; Újezd u Kunštátu, 15.5.), Břeclav (Hrušky, 14.5.).

Včasná a opakovaná mechanická odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění napadení v době květu a těsně po odkvětu více jak 2% květních a listových růžic.

Preventivní chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7-10 dnů od fenofáze BBCH 56-57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července. K oddálení vzniku rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Ohniskový střední výskyt larev **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** na řezných plochách větví byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 13.5.).

Hodnocení se provádí v době po odkvětu, kdy se na 10 místech sleduje 10 stromů s výskytem kolonií mšice krvavé. Práh škodlivosti je překročen při zjištění napadení více jak 5% stromů. S cílem oddálení vzniku rezistence je nutné střídát insekticidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt larev a kukel **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** v květech byl pozorován na okrese Vsetín (Kunovice, 12.5.).

Peckoviny

MERUŇKA (RF 71-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm (opad plodů po květu) až druhý opad plodů (červnový)

První výskyt váčků a larev **bejlomorky váčkotvorné (*Putoniella pruni*)** na listech byl zjištěn v okrese Břeclav (Lednice, Břeclav, 12.5.).

První výskyt imag samců **obaleče meruňkového (*Enarmonia formosana*)** ve feromonovém lapači byl zjištěn na okrese Břeclav (Hrušky, 12.5.).

SLIVOŇ (RF 71-73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu až druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **suché skvrnitosti listů slivoně (*Stigmia carpophila*)** na listech byl zjištěn v okresech Vsetín (Babice u Kelče, 12.5.), Zlín (Žlutava, 12.5.), Uherské Hradiště (Nedakonice, 13.5.), Břeclav (Němčičky, 13.5.).

Lokálně střední výskyt **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** a **svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*)** na listech zaznamenán na okrese Břeclav (Němčičky, 16.5.).

První výskyt housenic **pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** v plůdcích byl zjištěn v okrese Vsetín (Babice u Kelče, 12.5.).

První výskyt váčků a larev **bejlomorky váčkotvorné (*Putoniella pruni*)** na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Žlutava, 12.5.).

První výskyt vajíček **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** na plodech byl zjištěn na okrese Břeclav (Němčičky, 16.5.).

Imaga létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

TŘEŠEŇ (RF 72-81 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 20 mm až počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení)

První výskyt **suché skvrnitosti listů slivoně (*Stigmina carpophila*)** na listech byl zjištěn v okresech Vsetín (Babice u Kelče, 12.5.).

První výskyt kolonií **mšice třešňové (*Myzus cerasi*)** na listech byl objeven na okrese Břeclav (Němčičky, 16.5.).

První výskyt dospělců **vrtule třešňové (*Rhagoletis cerasi*)** na žlutých lepových deskách byl zaznamenán na okrese Břeclav (Mikulov, 12.5., Němčičky, 14.5.).

Potřebu chemické ochrany určujeme A) podle denních úlovků imag na žlutých lepových deskách (práh škodlivosti je 0,5 jedinců/lapák při slabé násadě, 1,0 jedinců/lapák při střední násadě a 1,5 jedinců/lapák při vysoké násadě. B) kontrolou síly kladení škůdce. Odebíráme a kontrolujeme 100 plodů. Práh škodlivosti je 1% napadených plodů.

Z okresu Znojmo (Přímětice, Bohutice) bylo hlášeno silné napadení stromořadí až holožír způsobený housenkami **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)**.

VIŠEŇ (RF 72-75 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 20 mm až plod dosahuje asi 50% (polovinu) konečné velikosti

Ohniskový silný výskyt **moniliniové spály višně (*Monilinia spp.*)** na větvích byl zjištěn v okresech Vsetín (Babice u Kelče, 12.5.), Zlín (Kašava, 12.5.), Uherské Hradiště (Uherský Ostroh, 13.5.).

Hodnocení se provádí v době po odkvětu, kdy se sleduje napadení 100 větví (na 4 místech po 5 stromech a 5 jednoletých větví s květy). Práh škodlivosti je překročen při zjištění napadení více jak 5% jednoletých větví s květy. Preventivní ochrana registrovanými přípravky se provádí již na začátku kvetení a při dokvétání, pokud jsou v době kvetení vhodné podmínky pro infekci (deštivé počasí a teploty pod 12 °C). Významnou součástí ochrany je odstraňování a likvidace napadených rostlinných částí včetně plodů.

BROSKVOŇ (RF 71- 73 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu až druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **kadeřavosti broskvoně (*Taphrina deformans*)** byl pozorován na okrese Brno-město (Chrlice, 13.5.), Ohniskový silný výskyt zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Zlechov, 13.5.).

Preventivní ošetření je vhodné provést při dosažení sumy nad 1000 °C SAT7. Při 800 °C SAT7 jsou patrné první pohyby šupin. Zpravidla se ošetřuje při hodnotě 1100-1200 °C SAT7. Tyto hodnoty bývají splněny již na začátku rašení rašení.

RÉVA VINNÁ (RF 11-53 BBCH)

Růstová fáze: 1. list je rozvinutý a odkloněný od letorostu až květenství zřetelně viditelné

Plíseň révy (*Plasmopara viticola*)

Teplotní suma pro zralost oospor a možnost primárních infekcí (SET8,0 = 170 DS) byla splněna v jihomoravské oblasti 30.4. Při splnění podmínek (min. 10 mm dešťových srážek za 24 hod, průměrná denní teplota 13 °C a více, min. teplota 8 °C a více) může tedy dojít k prvním primárním infekcím. Tam, kde jsou splněny podmínky pro primární infekce, je vhodné na rizikových lokalitách zahájit sledování prvních výskytů choroby (inkubační doba při teplotě 14 °C: 10 dnů, při teplotě 18 °C: 6 dnů). K významnějšímu šíření choroby dochází zpravidla po 2–3x opakovaném splnění podmínek primární infekce. Zahájení ošetřování by mělo být usměrněno podle některé z metod krátkodobé prognózy (Galati Vitis, SHMÚ Bratislava), s přihlédnutím k průběhu splnění podmínek pro primární infekce, případně při zjištění prvních primárních výskytů choroby.

Padlí révy (*Uncinula necator*)

Preventivní ošetření je třeba zahájit při splnění podmínek pro šíření onemocnění (několik za sebou následujících dnů s teplotou 21-30 °C po dobu nejméně 6 hodin). Dle prognózy Galati Vitis byly na lokalitách jihomoravské oblasti podmínky splněny a výsadby je třeba preventivně ošetřit registrovaným kontaktním fungicidem.

Střední výskyt imag **obaleče mramorovaného (*Lobesia botrana*)** ve feromonových lapačích byl zjištěn v okrese Břeclav (Hrušky, 12.5.). V dalších dnech sledovaného období byl nálet obou druhů obalečů v révě vinné nulový, případně velmi slabý.

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 20.4. do ukončení letu 2. generace (zpravidla do 15.8.).

Ošetření je třeba zahájit 7-8 dní po vrcholu letu 1. nebo 2. generace. Proti 1. generaci se ošetřuje jen při malé násadě květenství, nebo při mimořádně silném výskytu motýlů ve feromonovém lapači. Ošetření proti 2. generaci je účelné pokud se ve feromonovém lapači zjistí při 2 až 3 denním intervalu 8-10 dospělců v průměru na jeden lapač. Trvá-li let motýlů delší dobu, je možné ošetření zopakovat s přihlédnutím k délce doby účinnosti použitého insekticidu.

Světelný lapač

První výskyt imag **kovolesklece gamy (*Lacanobia oleracea*)** byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Chylice, 12.5).

První výskyt imaga **osenice vykřičníkové (*Agrotis exclamationis*)** byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Chylice, 12.5).

Zpracovali: Ing. Eliška Kopřivová, Ing. Zbyněk Mikel